

Élet Adószám: 18001776-1-42

LIV. évfolyam 4. szám, 2010. január 29. ↓

Előfizetési információk

ok

Összetett keresés A+ A-

Publicisztika | Interjú | Visszhang | Páratlan oldal | Feuilletton | Próza | Vers | Könyvkritika | Műbírálat

Élet Első oldal Riport Szabadtól

Karsai László

NEM FÉLÜNK A FINKELSTEINTŐL

[a szerző további cikkei](#)

XLVII. évfolyam 25. szám, 2003. június 20.

nyomtatható verzió hír küldése

SHARE

A sikerkönyvek mindig "gyanúsak" egy kicsit. Norman G. Finkelstein New York-i politológus karcsú kötetét Budapesten az utcai könyvadások a "Kéjgyilkos a nagymamám" és a "Hogyan főzzünk sokat, jól a semmiből!" típusú könyvek között árulják, a legkeményebb pornó "szakirodalom" műveihez hasonlóan celofáncsomagolásban. Hátsó borítóján büszkén hirdetik, hogy már 14 nyelven 250 000 példányban adták el. Bevallom, mint a Vasárnapi Újság rendszeres hallgatója, figyelmemet Finkelstein könyvére néhány hete Lovas István hívta föl, aki szokásos stílusában (alig visszafojtott dühvel a hangjában) jegyzetében többek között azon élcélődött, hogy a "balliberálisok" nem mernek Finkelstein könyvével foglalkozni, még megbírálásától is óvakodnak, inkább megpróbálják elhallgatni, hogy egy ilyen jelentős mű megjelent.

Miközben Lovast hallgattam, eszembe jutott, hogy én ismerem Finkelsteint, Bettina Birn kanadai történésszel közösen írott kiváló könyvét1 nagy örömmel olvastam. Szerzőtársával hosszabb levelezést is folytattam, amikor Daniel J. Goldhagen harvardi történész beperelte, mert könyvét2 meg merte bírálni.

De miért ünnepli az antiszemita, Izraelt gyűlölő Lovas Finkelsteint? Mielőtt erre a kérdésre válaszolnék, előbb néhány szót magáról Finkelsteinről. Mint könyvében többször is hangsúlyozza, ő nem holokauszt-tagadó, maga is holokauszt-túlélő zsidók gyermeke. Néhai apja és ma is élő édesanyja, mint abszolút referenciák gyakran fölbukkannak könyve lapjain. Finkelstein könyvét, műfaját tekintve talán történelmi esszének lehetne nevezni, melyet jó néhány lábjegyzettel dúsított. Fő tétele szerint egyes nagyhatalmú amerikai zsidó érdekcsoportok, az USA imperialista céljainak szolgálatába állították még a Holokausztot [sic!] is. Finkelstein megkülönbözteti a szerinte kizárólag üzleti-politikai célból manipulált, nagy kezdőbetűs Holokausztot az "igazi" történészek által művelt, kis h-betűs holokauszt-szaktudománytól. Finkelstein célja, hogy a holokauszt-szaktudomány templomából és a közéletből is e Holokauszt-kufárokat kiűzze. E cél érdekében írta meg könyvét, mely egyébként tényanyagát tekintve nem új, neves elődei Peter Novick és társai kutatásaira támaszkodik.

*

Előljáróban szeretném világosan leszögezni, hogy Finkelsteinnek szerintem is nagyon sok mindenben igaza van. Voltak és vannak "hivatásos" holokauszt-túlélők, akik egyre cizelláltabb, egyre rémesebb szenvedéstörténeteiket minden lehető és lehetetlen alkalommal megpróbálják előadni. Bizonyára igaza van abban is, hogy a nagy hatalmú zsidó szervezetek nem minden esetben követtek vagy követnek el mindent annak érdekében, hogy a lehető legtöbb pénzt a valóban rászoruló holokauszt-túlélőknek juttassák el. Vannak jogászok, újságírók, írók,3 sőt még történészek is, akik jól, sőt nagyon jól élnek abból, hogy a náci és cinkosaik a második világháború idején közel hatmillió zsidót meggyilkoltak. De Finkelsteinnek nagyon sok fontos és kevésbé fontos kérdésben nincs igaza. Bizonyosan nincs igaza abban, hogy a holokausztot mint témát a "közbeszédbe" kizárólag az 1967-es arab-izraeli háború után emelték be. (26.) Izraelt mint az Egyesült Államok "közel-keleti helytartóját" (30.) szidalmazó munkájában Finkelstein azt állítja, hogy a holokauszt-témára azért volt és van szükség, hogy ezzel némitsák el mindazokat, akik Izrael szerinte úgymond "elnyomó, megszálló" politikáját bírálni próbálják. De ha igaza van abban, hogy Izrael a világ egyik legerősebb katonai hatalma, ha a zsidó népet csak "állítólag" fenyegetik veszélyek (44.), akkor mi szükség volt-van a holokauszt "védőernyőjére"? (15.) Finkelstein érvelése meggyőzőbb lenne, ha legalább egyetlen bekezdést szentelt volna a fundamentalista, rasszista arab terroristáknak, az Izraelt elpusztítani akaró arab államoknak is. Finkelstein szerint kizárólag izraeli-amerikai katonai-imperialista érdekek diktálják a holokauszt-ipar termelésének ütemét. De ő maga is elárulja, hogy 1961-ben édesanyja hetekig le sem vette a szemét a tévéről, amikor Jeruzsálemből az Eichmann-perről tudósítottak. (17.) A holokauszt érdekes téma, és nem csak a zsidó túlélőknek az. Sok millió zsidó és antiszemita él világszerte, ők potenciális vevői a holokausztról szóló szép- és szakirodalmi műveknek. Pusztán imperialista-cionista nagyhatalmi érdekből nem lehet olyan propagandakampányt szervezni, évtizedeken keresztül, melynek hatására százezerszámra vásárolnák meg a holokauszttal kapcsolatos alkotásokat az emberek Ausztráliától Svédorszáig és Új-Zélandtól Lengyelorszáig. A "Holokauszt-ipar" kialakulását egyetlen okra visszavezetve Finkelstein pontosan olyan egy-ügyű, egy-okú, éppen ezért lapos, tartalmatlan és hamis magyarázathoz jut el, mint az általa is oly keményen és jogosan bírálta D. J. Goldhagen. Az ifjú harvardi történész 1996-ban megjelent, fentebb idézett művében azt állította, hogy végre megtalálta a holokauszt igazi, sőt egyetlen okát: a német politikai kultúra fő jellemzőjét, a pusztító, démoni antiszemizmust. Mint arra bírálói, köztük Finkelstein is annak idején joggal mutattak rá, a németországi antiszemizmus, nemzetközi összehasonlításban nem tűnik különösebben erőteljesnek, és főleg nem tartalmazott népirtó tendenciát. Annak, hogy a holokausztot végül is német és osztrák náciak tervelték ki, nagyon sok történelmi, politikai, társadalmi oka volt.4 Szaktörténészek körében egyébként közhelynek számít annak megállapítása, hogy ha valaminek csak egyetlenegy oka van, az a történelemben általában meg sem történik.

A létező legnagyobb szám

Létezik ilyen? A Google megkeresi Önnek a választ.

Google - Közhasznú hirdetések

A lap internetes változatának frissítése a pénteki megjelenést követő héftől történik.

Finkelstein könyvében első fejezetében prófétai dühvel támad mindazokra, akik szerint a zsidó holokauszt egyedi, minden más népirtástól különböző volt. Szerinte mindazok, akik ezt a nézetet képviselik, egyben azt is állítják, hogy a holokauszt érthetetlen, megmagyarázhatatlan, sőt össze sem lehet hasonlítani más népirtásokkal. A holokauszt egyedisége mellett érvelők Finkelstein szerint a keresztények irracionális zsidógyűlöletének csúcspontját látják csak a holokausztban. (47.) "A Holokauszt-egyediségéről szóló állítások intellektuálisan természetlenek és erkölcsileg szegénytelenek", állítja Finkelstein. (55.) A holokauszt egyedisége az az "erkölcsi töke", amely Izrael fő alibijeként szolgál - írja. (56.) Pusztán formális logikai úton is belátható, hogyha a holokausztról azt állítjuk, hogy egyedi, sajátos, máris öszszehasonlítottuk a történelemben ismert más népirtásokkal. A történelmi komparatiztika pedig teljesen legitim, tudományos módszer. Finkelstein meg sem kísérli megcáfolni azt a tételt, mely szerint a zsidó holokauszt előtt még nem volt arra példa, hogy egy állam vezetői egy vallási alapon kijelölt-megkülönböztetett-diszkriminált embercsoport valamennyi tagjának fizikai megsemmisítését célul tűzték volna ki, és e cél szolgálatába próbálták volna állítani államuk erőszak-apparátusát. Ennek elismerése még nem jelenti sem azt, hogy a zsidó nép második világháborús szenvedése magasabbrendű, "felsőbbrendű" lenne például annál a szenvedésnél, amit a Török Birodalomban örmények száz és százezreinek kellett elszenvedniük az első világháború során, vagy azt, hogy a zsidó holokauszt okait vagy történetét ne lehetne "megérteni". Nem világos, hogy hol, kik tekintik "tabunak" az 1915-ös örmény népirtás történetét, pusztán azért, mert Izrael és Törökország ma "szövetségesek". (76.) Erről a témáról izraeli, amerikai, sőt örmény történészek, publicisták az elmúlt évtizedekben sokat írtak. Finkelsteinnek abban természetesen igaza van, hogy voltak és vannak szép számmal olyanok, akik szerint a zsidó holokauszt semmilyen más népirtással még csak össze sem hasonlítható, és még csak meg sem érthető. De legalább egy bekezdést szentelhetett volna azoknak a történészeknek, íróknak, publicistáknak, akik bár egyedinek, sajátosnak tartják a zsidó holokausztot, nem tartják sem megmagyarázhatatlannak, sem valami zsidó kiválasztottság, felsőbbrendűség "bizonyítékának".

*

Finkelstein szerint a második világháború idején a náci "módszeresen meggyilkoltak félmillió cigányt." (82.) A cigányok második világháborús történetével foglalkozó szakirodalomban igen eltérő becslések olvashatók azzal kapcsolatban, hogy hány cigány esett áldozatul a náci népirtó politikájának. Finkelstein ezzel szemben tényként, bizonyított adatként közli az egyik legmagasabb becslött áldozati számot. De Finkelstein még azt is állítja, hogy Yehuda Bauer szerint a cigányok nem ugyanannak a náci népirtásnak az áldozatai, mint a zsidók. Yehuda Bauer és még sok más történész semmi ilyesmit nem állít. "Mi" csak azt mondjuk, hogy a náci nem tekintették a cigányokat (ellentétben a zsidókkal) az egész emberi civilizációt fenyegető veszedelmes "ellen-embereknek -gegenmensch". 1942. január 20-án, amikor a Birodalmi Biztonsági Főhivatal (RSHA) főnöke, Reinhard Heydrich elnökletével a kies wannseei villában értekezletre gyűltek össze a Német Birodalom erőszak-apparátusainak vezetői, valamint a külügy- és más minisztériumok illetékesei, e tanácskozáson a cigányokról nem esett szó. Az európai zsidókérdés "rendezése" fontos birodalmi ügy volt, ezzel az RSHA ügyosztályai (SS, Gestapo, SD) főtisztjei foglalkoztak. A cigányokkal, elsősorban is a kóborcigányokkal a német bünyügyi rendőrség. Nem volt céljuk a náciaknak például a megszállt szovjet területek "cigánymentessé" tétele. Voltak megszállt szovjet területek, ahol lemészárolták a cigányokat, másutt nem háborgatták őket. Magyarországon a honi és német levéltári források egybehangzó tanúbizonyossága szerint Adolf Eichmann-nak és Sonderinsatzkommandója tagjainak nem volt fontos a cigánykérdés "rendezése". Nincs igaza Finkelsteinnek, a náci nem üldözték olyan "módszeresen" a cigányokat, mint a zsidókat. De ez természetesen nem jelentheti azt, hogy ne kellene minden egyes üldözött, deportált, álörvosi kísérletek áldozatául esett, meggyilkolt cigányt a náci fajirtó, "fajnemesítő" politika áldozatának tartanunk és meggyászolnunk.

Ha Finkelstein a keresztények zsidógyűlöletét csak gúnyosan, idézőjelben emlegeti, akkor kitérhetett volna arra, hogy volt-e, van-e teológiai alapú, akár újszövetségi szövegekkel is "legitimált" antijudaizmus. Jól tudjuk, bármit is állítsanak újabban a Vatikánban, volt összefüggés, sőt kapcsolat a XIX. század második felében megjelenő rasszista-nacionalista antiszemitaizmusok évrendszere és az előző hosszú évszázadok antijudaista tanításai között.

Finkelstein szinte minden egyes alkalommal, amikor szaktörténelmi kérdéseket próbál taglalni, olykor meghökkenő tájékozatlanságról tesz tanúbizonyosságot. A hataloméhes zsidó elit és a náci együttműködésének eklatáns példájaként a varsói gettóban működő zsidó rendőröket említi. (26.) A mérvadó szakirodalom mára már tisztázta, hogy Finkelstein fő forrása, Hannah Arendt tévedett, nemcsak Eichmann megítélésében, hanem a Zsidó Tanácsok szerepének értékelésében is. Eichmann Arendt valóságos cselekedeteitől, politikai karrierjétől függetlenül, pusztán annak alapján próbálta ábrázolni, hogy mit mondott a náci tömeggyilkos önmagáról Jeruzsálemben, zsidó bírái előtt. (Például azt, hogy ő tulajdonképpen nem is antiszemita...) A Zsidó Tanácsok sommás elítélése helyett pedig a szakértők ma már inkább megpróbálják megérteni, leírni, hogy az egyes országokban kik, milyen körülmények között váltak a náci politika eszközeivé. Nem a háború előtti lengyel zsidó elit tagjaiból kerültek ki Varsóban sem a Zsidó Tanács vezetői. A gettórendőrök éppen úgy halála ítélt rabok voltak Varsóban is, mint azok, akiket ők is segítettek deportálni.⁷

Másutt Finkelstein arról elmélkedik, hogy a náci koncentrációs táborok őreinek csak 5-10 százaléka volt szadista. (66.) Ebben igaza van, de megfeledezni látszik arról, hogy maga a náci koncentrációs-tábor-rendszer volt egy népirtó politika brutális, hatékony, szadista eszköze. Teljesen mindegy, hogy mondjuk az auschwitz-birkenai, vagy treblinkai haláltáborban ütegelik-e a zsidókat, miközben a gázkamrák felé terelik őket, vagy udvariasan felszólítják őket: "Hölgyeim és uraim, parancsoljanak a gázba fáradni..."

Finkelstein könyvében többször is hangsúlyozza, hogy a náci gettóit, koncentrációs táborait legfeljebb 100 000 zsidó élte túl. Ma közülük szerinte legfeljebb 20 000 ember lehet életben, tehát a nagy nemzetközi zsidó szervezetek joggalalanul "zsarolnak ki" Németországtól, Svájcától és más államoktól újabb és újabb jóvátételeket. (87., 134., 163., 198.) Finkelstein szerint ha nem százezer, hanem több százezer zsidó élte túl a holokausztot, akkor a náci népirtó politikája nem is volt olyan hatékony. (134.) Érvelése nehezen tartható. Először is nem árulja el olvasóinak, hogy az általa szinte egyedüli szakértőnek tartott Raul Hilberg éppen a zsidó áldozatok számával kapcsolatos becslésével (a neves amerikai történész szerint "csak" 5,1 millió zsidót öltek meg a náci és cinkosaik) a szakirodalomban egyedül áll. Ettől persze még lehetne igaza, de Hilberg ebben a kérdésben nem vitatkozik, nem cáfolja azokat, akik a 6 millióhoz közelebb eső áldozati szám mellett teszik le voksukat. Hilberg csak makacsul kitart eredeti száma mellett. De ha kb. 8-9 millióra becsüljük azoknak a zsidóknak a számát, akik hosszabb-rövidebb időre a második világháború

idején a náci és csatlósai hatalma alá kerültek, közülük 5,1-6 milliót kiirtani akkor is elég "hatékonyak" tűnik. De a százezer zsidó holokauszt-túlélőről szóló Finkelstein-tézissel más a baj. Vitairata írásának hevületében egyszerűen elfeledkezett arról, hogy nem csak a Német Birodalom területén élték túl zsidók a holokausztot. Csak a budapesti gettókban legalább 100 000 zsidót találtak a felszabadító Vörös Hadsereg katonái 1945 januárjában. De Belgiumtól Franciaországon át Romániáig és Görögorszáig legalább egy-másfél millióra becsülhetjük azoknak a zsidóknak a számát, akik túléltek a holokausztot.⁸

Szívesen elhinném Finkelsteinnek, hogy a svájci bankok, és különösen a központi jegybank vezetői nem tudták, hogy náci üzletfeleik zsidóktól elrabolt aranyat is eladtak nekik. (117.) De az, hogy ezzel kapcsolatos írásos bizonyíték eddig nem került elő, egy szaktörténésznek nem lehet elégséges. A magam részéről erőteljesen kétlem, hogy a közismerten jól informált svájci illetékesek pont a holokausztról ne tudtak volna. De attól bizonyára óvakodtak az üzleti partnerek, hogy írásba foglalják: "Mi, alulírott svájci bankárok X. kiló, meggyilkolt zsidók vagyonát 27 százalékban magában foglaló aranyrudat vettünk át tisztelt tömeggyilkos náci partnereinktől..."

*

Finkelstein indulatos vitairatot írt. Nem kétséges, hogy őszinte felháborodás ültette számítógépe klaviatúrája elé. De szerencsésebb lett volna, ha többet érvel és kevesebbet gúnyolódik, ha bizonyít és nem átkozódik. Egy idő múlva jelzőktől, minősítésektől hemzsegő könyvét már fárasztó olvasni. Ha kevesebb indulattal, több érvel, konkrét bizonyítékkal írta volna meg könyvét, értelmes olvasói bizonyára éppen úgy felháborodnának, mint így, hogy még helyettük is dühöng. Egyébként Finkelstein maga is látja úgy általában a vitairatnak mint műfajnak a csapdáit. Egy helyütt megjegyzi, hogy az ilyesfajta írásműveket "túlfűtött szónokiasság jellemzi", tele vannak "túlzásokkal, kihagyásokkal és torzításokkal." (200., 201.) Egyik kollégája szemére egyenesen azt hányja, hogy kutatási eredményeinek értékét azzal próbálja növelni, hogy "túlzó kifejezéseket használ. Ezzel azonban a neveltségessé válást kockáztatja és szónoki kilengései sértik a tragédia emlékezetét." (209.) Mit lehet erre mondani? Más szemében a szálkát... Finkelstein egy nagyon fontos témát nagyon rosszul, és közben Izraelt becsülve írt meg. Félni tőle nem kell, csak sajnálni. Őt is, és az őt ünneplő antiszemitékat.

1 A Nation on Trial - The Goldhagen Thesis and Historical Truth (1998.)

2 Hitler's Willing Executioners: Ordinary Germans and the Holocaust (New York, Knopf, 1996.)

3 Finkelstein kiderítette, hogy Elie Wiesel alkalmanként 25 000 dollárért (plusz limuzin, sofőrrel) tart előadásokat arról, hogy a holokauszt érthetetlen, nem lehet elmagyarázni, megérteni, csak hallgatni lehet róla. (53.)

4 A Goldhagen-vita historiográfiai összefoglalását lásd: Deák István: Tanulmányok Hitler Európájáról (Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 2003.) c., az idei könyvhíten megjelenő munkájában. E sorok írója a Beszélő 1997 júniusi számában közölt hosszabb tanulmányt Goldhagen munkájáról, mely írásnál a nemzetközi szakirodalomban élesebb hangnemben Deák István szerint csak Bettina Birn bírálta Goldhagent.

5 Bauer, Yehuda: The Place of the Holocaust in Contemporary History (Studies in Contemporary Jewry, 1984.)

6 A neves és világszerte elismert izraeli történész egyébként egy gúnyos lábjegyzetben a holokauszt-ortodoxia tan "főpapjának" nevezi. (212.)

7 A Zsidó Tanácsokról lásd: Trunk, Isaiah: Judenrat. The Jewish Councils in Eastern Europe under Nazi Occupation (Macmillan Cmp., New York-London, 1972.)

8 A holokauszt áldozataival és túlélőivel kapcsolatban lásd a Yad Vashem Encyclopedia of the Holocaust megfelelő oldalait. (Jerusalem, 1990, 323, 1342, 1799.)

(Norman G. Finkelstein: A holokauszt-ipar. Gondolatok a zsidó szenvedés t. kísítésér I. Ford.: Illyés Edit. Kairosz Kiadó, 2003. 226 oldal, 3200 Ft)

[Impresszum](#) [Magunkról](#) [OFFLINE média ajánlat](#) [ONLINE média ajánlat](#) [Kapcsolat](#)